

Posudek oponenta k diplomové práci Martiny Sobotkové na téma – Formy úmyslného usmrcení v českém a zahraničním trestním právu

Úvodem je možné konstatovat, že diplomantka si vybrala pro zpracování své práce nepochybně velmi zajímavé téma a téma často diskutované, byť je otázkou, zda v názvu práce mělo být uvedeno, že jde o toto téma upravené i v zahraničním trestním právu, neboť z obsahu práce je zřejmé, že tato obsahuje většinou pravidelnou kapitolu o srovnání se zahraniční úpravou, avšak pouze s úpravou v Nizozemsku. Toto je ovšem pouze formální připomínka a jistě nejde o žádnou zásadní vadu. Při zpracování diplomové práce autorka zvolila metodu kompilace, ale i komparace a rozdělila práci do čtyř základních částí, které na sebe logicky navazují a všechny části práce lze charakterizovat jako kapitoly podrobně a pečlivě zpracované. Pozitivně je možné hodnotit i rozsah použité literatury, včetně řady judikátů. V práci sice absentuje samostatná kapitola – úvahy de lege ferenda, avšak na druhé straně je třeba uvést, že vlastní názory na danou problematiku uplatňuje diplomantka v průběhu práce, tedy v jednotlivých kapitolách.

Pokud jde o historický vývoj úpravy úmyslných usmrcení, začíná sice autorka až od 17. století, ale také vysvětluje stručně proč a vývoj právní úpravy úmyslného usmrcení je pak rozebírán na velmi dobré úrovni se znalostí všech rozhodujících změn, takže tuto kapitolu je třeba hodnotit kladně, neboť je zpracována ve velmi dobré kvalitě.

V základní části práce nazvané Formy úmyslného usmrcení de lege lata projevuje diplomantka dostatečnou znalost dané problematiky, včetně příslušné judikatury a tato část je téměř na 30 stranách diplomové práce. Nejprve autorka velmi pečlivě se zabývá otázkou počátku a konce trestněprávní ochrany lidského života a vyslovuje i vlastní názor na počátek této ochrany. Poté velmi podrobně rozebírá trestný čin vraždy podle § 140 trestního zákoníku, a to celkem na 15 stranách, když je zřejmé, že i když jde o novou úpravu, autorka projevuje relativně hluboké znalosti o tomto zvláště závažném zločinu. Kromě odborné literatury a řady článků cituje i příslušnou judikaturu a pokud jde o kvalifikovanou skutkovou podstatu podle druhého odstavce § 140 trestního zákoníku, tedy vraždu spáchanou s rozmyslem či po předchozím uvážení, čerpá správně autorka i z několika publikací JUDr. Hořáka, který se zřejmě u nás zatím nejvíce věnoval rozboru trestného činu vraždy podle nového trestního zákoníku. Problematikou premeditace se autorka zabývá skutečně dostatečně podrobně a uvádí na vysvětlení i různé příklady.

Stejně kvalitně pak autorka rozebírá i ustanovení třetího odstavce § 140 trestního zákoníku, avšak bližší vysvětlení si nepochybně zaslouží hned závěr prvního odstavce kapitoly 3.2.4. – tedy že je-li přítomna okolnost uvedená v § 140 odst.3 trestního zákoníku, bude její provedení s rozmyslem nebo po předchozím uvážení sankcionováno stejně, jako by pachatel jednal spontánně v afektu. Podrobněji se možná mohla autorka zabývat také kvalifikovanou skutkovou podstatou trestného činu vraždy podle § 140 odst.3 písm.i) trestního zákoníku a vytknout snad lze dále jen to, že autorka opakovaně na několika místech používá pojmy „společensky nebezpečné“ či „nebezpečnosti činu“, které se již v novém trestním zákoníku nevyskytují.

Pokud jde o tu část práce, která je označena č. 3.2.5. a týká se přípravy a pokusu trestného činu vraždy, mohla si diplomantka položit otázku, zda je skutečně zcela vyloučena příprava u vraždy s rozmyslem, jak to uvádí na str. 29 své práce.

V části 3.3. – Zabití podle § 141 trestního zákoníku autorka hojně čerpá opět z publikací JUDr. Hořáka, které patří jistě k nejpodrobnějším rozborům dané problematiky, byť i zde vyjadřuje autorka svůj vlastní názor, a to konkrétně nesouhlas se závěry tohoto autora, pokud má za to, že za zavrženíhodné jednání lze považovat i šíření pomluv na internetu a podobné věci (str. 39 práce).

Diplomantka se také zabývá mediálně známým případem „střelce z výkupny druhotných surovin“, zde ovšem se dopouští jednak pochybení, pokud na str. 41 nahoře uvádí, že byl uložen trest odnětí svobody v délce pěti let s podmíněným odkladem. Autorka se nakonec ztotožňuje se závěry Nejvyššího soudu, ovšem její tvrzení, že případ nevrhá kvůli opakované překvalifikaci dobré světlo na trestní justici, svědčí o tom, že autorka nemá samozřejmě zatím žádné zkušenosti s rozhodováním soudů. Pokud jde pak o milost prezidenta republiky, kterou také v souvislosti s tímto případem zmiňuje, ta rozhodně s trestní justicí a její kvalitou nijak nesouvisí.

Pokud jde o vraždu novorozeného dítěte matkou, tedy trestný čin podle § 142 trestního zákoníku, je možno říci, že i tuto část práce lze hodnotit kladně, je zpracována dostatečně podrobně a nelze k ní mít žádné podstatnější výhrady.

V další kapitole pak porovnává diplomantka naší právní úpravu s právní úpravou nizozemskou a správně kriticky hodnotí např. možnost uložení jen peněžitého trestu u trestného činu zabití. Zajímavý je nepochybně rozbor „ukončení života na žádost“ a uplatnění vlastního názoru autorky, pokud jde o euthanasii u dětí.

Před samotným závěrem práce zpracovala diplomantka kapitolu, kterou nazvala „Eutanázie“, tedy zvolila chybný výraz, neboť správně měla uvést Euthanasie. Jinak je ovšem tato kapitola vcelku kvalitně zpracována a zajímavý je pak nesouhlas diplomantky s ustanovením § 144 odst.1 trestního zákoníku, které také v souvislosti s tímto tématem rozebírá a nesouhlasí s tím, že na stejnou úroveň je postaveno jednání, kdy někdo pohne někoho k sebevraždě, s jednáním, že někdo někomu se sebevraždou pomáhá. Jde opět o projev vlastního názoru autorky na uvedenou problematiku, avšak v této souvislosti se možná mohla zamyslet i nad tím, že na roveň je u trestného činu vraždy podle § 140 odst.2 trestního zákoníku postaveno jednání s rozmyslem i jednání po předchozím uvážení.

Ocenit lze v této kapitole i historický vývoj názorů na usmrcení ze soucitu či na žádost s tím, že autorka se pak přimlouvá za úpravu, která byla uvedena v původní osnově k novému trestnímu zákoníku z let 2004 a 2006. Pozitivně hodnotit je možné i aktuální příspěvek uvedený pod č. 5.3., kde autorka reaguje na zákon č. 372/2011 Sb. Pokud pak autorka uvažuje nad tím, zda euthanasii legalizovat či nikoliv, vyslovuje názor na podporu pouze pasivní euthanasie s tím, že usmrcení na žádost by zůstalo trestné, ale s výrazně mírnějším postihem.

Pokud jde o hodnocení práce, je třeba uvést, že autorka použila relativně značný rozsah dostupné literatury, při zpracování využila metodu kompilace i komparace a na několika místech práce projevila vlastní názory, byť, jak bylo již v úvodu řečeno, chybí zde kapitola úvahy de lege ferenda. Práci je tedy možno hodnotit celkem kladně a podle výsledku ústní obhajoby by bylo možné hodnotit práci jako velmi dobrou.

V Plzni dne 24. dubna 2013

JUDr. Eduard Wipplinger

